

SLOVENSKI NAROD

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: LJUBLJANA, PUČINJEVA ULICA 5 — TELEFON: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26 — Izbija vsak dan opoldne — Mesečna naročnina 12.— Kr. za inozemstvo 15.20 Kr.
EKSKLJUCNO ZASTOPSTVO za oglaševanje iz Kraljevine Italije in inozemstva ima
UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO

Računi pri poštno čekovnem zavodu:
Ljubljana št. 10-351

CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed
estera: UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO.

Neprestani napadi bombnikov na Malto

Devet sovražnih letal sestreljenih

Glavni stan italijanskih Oboroženih sil je objavil 16. oktobra naslednje 873. vojno poročilo:

S fronte pri El Alameinu ni poročati nikakršnega dogodka.

Sovražni polet nad Tobruk ni povzročil škode; krajevna obramba je pri tem sestrelila eno sovražno letalo.

Letališča na Malto so napadali v zaporednih valovih močni oddelki bombnikov, učinkovito zaščiteni od lovcev, ki so v boju uničili 8 britanskih letal.

Zmaga v zračnem dvoboju med lovci

Rim, 16. okt. s. Vojni dopisnik agencije Stefani poroča naslednje z bojišča v osrednjem Sredozemlju: Včeraj so skupine naših lovcev, ki so spremljali nemške bombnike, napadle skupino sovražnih lovcev, kateri so skušali ovirati bombnike. V kratkem dvoboju je bilo s strojnimi zadetih šest letal vrste »Spitfire«. Enega so naši lovci sestrelili, drugi pa je bil tudi verjetno zbit. Sovražna protiletalska obramba je bila zelo močna.

Ponoči so italijanski bombniki v zaporednih valovih napadli letališče v Mikabbi in so spustili na določene cilje več ton razstreliva. Sovražna protiletalska obramba je skupno z žarometi zelo močno delovala. Vsi cilji so bili v polno zadeti in na letališču je bilo povzročeno veliko razrušenje. Vsa naša letala so se vrnila.

Uspešno udejstvovanje letalstva na fronti ob Donu

S fronte ob Donu, 16. okt. s. (Poročilo posebnega dopisnika agencije Stefani). Kljub živahnemu udejstvanju italijanskega letalstva v odseku, ki ga drže naše

čete ob Donu, je bilo sovjetsko letalstvo v zadnjem času skoraj popolnoma odsotno. Italijanski izvidniki, bombniki in lovci so lahko nemoteno opravljali svoje misije, kajti le redko so se pojavili nasprotni lovci. Pretekli dnevi je neko naše izvidniško letalo bilo napadeno od treh sovjetskih lovcev, ki so fotografirali neko točko, kjer se je sovražnik zbiral. Po zaslugi svoje brzine je naš izvidnik dospel nepoškodovan na svoje oporišče. Naše baterije so pričele streljati, ko so opazile, da sovražnik zasleduje naše letalo, ter so prisilile vse tri ruske lovce, da so opustili zasledovanje.

Več akcij bombardiranja je bilo izvedenih na važne sovražne objekte. Ceste, skladišča in železnice so obstreljevali naši brzi dvomotorni letalci z vidnim uspehom. Lovci so očistili na številnih poletih teren in so iz nižine obstreljevali sovražna vozila. Nešli lovci so se na enem svojih poletov spopadli s skupino ruskih lovcev. Navzlic številni premoči sovražnika se sovjetski lovci niso hoteli spustiti v borbo, toda naši lovci so jih k temu prisilili. Dve sovražni letali sta bili sestreljeni.

Visoko rumunsko odlikovanje generala Pezzija

S fronte ob Donu, 16. okt. s. (Poročilo posebnega dopisnika agencije Stefani). V priznanje stalnega sodelovanja oddelkov italijanskega letalstva, ki se bore ramo ob ramu proti boljševizmu na vzhodni fronti, je rumunska vlada odlikovala poveljnika italijanskega letalstva v Rusiji generala Enrica Pezzija s komandersko zvezdo velikega oficirja rumunske krone z meči. Izredno visoko počastitev, podeljeno iz razlogov vojaških krepost, je osebo izročil generalu Pezziju rumunski minister za narodno obrambo.

Obsežna amnestija ob 20 letnici Pohoda na Rim

Rim, 16. okt. s. Uradni list objavlja danes kraljevi dekret o amnestiji in odpuščanju ob 20. obletnici Pohoda na Rim z naslednjim besedilom:

»Sir! Prva 20-letnica fašističnega režima poteka, ko je narod z neupogljivo voljo do zmage v trdi osvobodilni vojni. Ta pomembno priložnost za naša vojakov in neizbrisnih krepostih žrtvovanja in patriotizma italijanskega naroda. Slavni dogodki, ki jih doživlja Domovina, dajejo posebno resnobno in svečan pomen obletnici 28. oktobra, ko se je pred 20. leti pričela globoka obnova našega narodnega življenja. Ob tej zgodovinski obletnici bo, Sir, vaše velikodušno milostno dejanje očitalo zvestobo vsega borečega se naroda, ki preko najtršnih preizkušenj dosega zmago.

Zaradi tega predlagamo Vaši vzvišeni očetviti ukrep o amnestiji in odpuščanju. Z amnestijo se izbrisajo vsi zločini, kaznjivi z zaporno kaznijo ne nad 5 let. Odpuščitev izbrisajo zaporne kazni do treh let prav za toliko skrajši vsi kazni ter zbrisajo denarne in dodatne.

Amnestije in odpuščitve niso deležni oni, ki so zagrešili zločine proti narodu v vojni,

zločine proti državi, ureditvi potrošnje ali oni, ki so izrabljali vojno stanje ter zagrešili zločine po vojaških in finančnih zakonih. Nobena milost ni dopustna za tiste, ki so izkoristili posebne okoliščine vojne ter zločinsko delovali, hoteč škoditi gospodarskemu odporu naroda v orožju, ter so s tem zakrivila največji zločin, ki ga državljani lahko storijo do lastne države in vojakov, ki žrtvujejo Domovini svoje življenje na bojiščih.

Na predlog Duceja fašizma, šefa Vlade in državnega tajnika za milost in sodstvo, ter v sporazumu z ministri za zunanje zadeve, za notranje zadeve, za Italijansko Afriko in za finance je bil izdan dekret o pomilostitvi in odpuščanju, ki obsega 10 členov. Zadnji člen določa, da dekret stopi v veljavo na dan objave ter ima učinek za storojena dejanja do prejšnjega dne.

Amnestije bo deležni po podatkih pravosodnega ministrstva okrog 42.000 ljudi, od katerih bo 22.000 izpuščenih iz zaporov. Razen tega bo 3.975 kazencev deležnih vladarjeve milosti, 7.031 pa jih bo po polno izpuščenih.

Nemški tisk ob 20 letnici Pohoda na Rim

Berlin, 16. okt. s. Pred zgodovinskim dnevom 28. oktobra obuja nemški tisk spomine na izvor fašističnega gibanja ter opisuje konstruktivno delo, ki ga je Duce uresničil v 20 letih režima. »Das neue Europa« objavlja članek dr. Adolfa Dresslerja, ki piše med drugim:

S pohodom na Rim je postal fašizem odločilni činitelj ne samo v italijanski, temveč v evropski politiki. Izhajajoč kakor narodni socializem iz povojne revolucije, je Mussolinijev gibanje v odločni in hudi borbi proti komunizmu rešilo Italijo pred prepadom ter jo napotilo k novemu dvigu. Fašizem ni prišel do oblasti kot izdelan filozofski sistem. Od pričetka je bil samc neomajno zaupanje v silo Mussolinijeve osebnosti, ki je v dobi kaosa zagotovila trdnost volje, zavečajoča se svojih smotrov. Prav zaradi tega, ker fašizem ni dogmatičen, je ustvaritev fašistične države določala praksa postopoma, upoštevajoč zahteve trenutka in skladajoč se z razvojnimi fazami obnavljanega dela v notranjosti države ter očajoč svoj položaj v svetu.

Po omenitvi Mussolinijevih stvaritev v notranjosti in na področju zunanje politike do ustanovitve Imperija, pisec poudarja zgodovinske činitelje in duhovne elemente, ki so Italijo in Nemčijo dovedli do sklenitve zavezništva pakta dne 22. maja 1939. To zavezništvo je bilo s pristopom Japonske razširjeno v trojni pakt in je postalo važno za ves svet. Skupnost idealov in prijateljstvo sil Osti sta se izkazali v vojni. Mussolinijeva Italija in Hitlerjeva Nemčija sta druga ob drugi v borbi proti plutokraciji in boljševizmu. Iz te borbe bo nastal novi red pravice v Evropi. »Frankfurter Zeitung« podčrtava, da fašistični kolektor, v katerem se od 28. oktobra označujejo leta z rimskimi številkami, navezuje na tradicije klasičnega Rima, ki se izražajo v liktorskem fašizmu in v italijanskem Imperiju, v katerem zopet živi rimski imperij. Pisec nato poudarja

razvoj revolucije od leta 1922 do 1938, ko je bila dokončana organizacija nove fašistične države. Fašizem in narodni socializem sta zelo sorodna po osnovnih načelih, toda različna po obliki. Ta razlika se razlaga s posebnim zgodovinskim razvojem Italije od ustanovitve Kraljevine. Zgodovina fašizma se zaradi tega ne more pričeti z ustanovitvijo fašizma. List priporoča čitanje zgodovine fašizma, ki jo je napisal Giorgio Pini in ki je bila prevedena v nemščino v prvi globljega spoznanja iz vira in razvoja fašizma.

Vrsta japonskih uspehov na Kitajskem

Tokio, 15. okt. s. O vrsti uspehov poročajo s kitajskih bojišč. V okrožju Vuhana so japonske sile zadale hud udarec čung-kinškim četam, katere so z nenadnim manevrom razpršile. Nasprotniki je pustil na bojišču številne mrtve in obilno vojnih potrebščin. Japonske enice, ki operirajo na gorskem področju med Tungšanom in Rumeno reko, so razpršile med 3. in 9. oktobrom močnejše sovražne skupine in povzročile hudo škodo na kitajskih vojaških napravah v tem predelu. Hudi spopadi moža z možem so bil severovzhodno od Kingmena v pokrajini Hupei. Sovražnik je imel zelo hude izgube in se je naglo umaknil.

Zaposlitev žensk v kanadskih rudnikih

Buenos Aires, 15. okt. s. Zaradi pomanjkanja delovne sile v rudnikih so v Ameriki začeli uporabljati žensko delavstvo za delo v rudnikih. Iz Kanade poročajo, da morajo zaradi velikega pomanjkanja delovne sile uporabljati na tisoče dijakov iz kolegijev in univerz v vzhodni Kanadi, ki jih pošljejo v rudnike zapadne Kanade,

Zavzetje močne utrdbe v Stalingradu

Nov prodor do Volge — Obkolitev in uničenje nadaljnje sovražne skupine jugovzhodno od Novorosijska

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 16. okt. Vrhovno poveljstvo nemške vojske je objavilo danes naslednje poročilo:

Boji jugovzhodno od Novorosijska so privedli ponovno do obkolitve in uničenja sovražnikovih sil. V smeri proti Tuapseju so nemške čete v naskoku zavzele nove višinske postojanke, ki so za nadaljevanje napada posebnega pomena.

V Stalingradu je neka oklopna divizija v drznem nočnem napadu prodrla do Volge in zavzela skupno s pehotnimi oddelki v ogorčenih hišnih in poluhišnih bojih v severnem delu tovarniškega področja veliko tovarno traktorjev »Džerdžinski«. Močni letalski oddelki so nadaljevali udarce za izčrpanje zagrizeno se borečega sovražnika, med tem ko so lovski oddelki preprečevali vsak uspeh sovražnega letalstva.

Na fronti ob Donu so madžarske čete onemogočile vse sovražnikove poskuse za prekrcajenje reke.

V srednjem in severnem odseku fronte

je letalstvo obstreljevalo sovjetske prometne zveze v zaledju.

Na fronti pri Murmansku so planinski oddelki zavrnili več sovražnikovih napadov deloma tudi v protisunko. Nasprotnik, ki je moral pustiti na bojišču mnogo padlih, je bil vržen nazaj na svoje izhodiščne postojanke.

Letališča na Malto so nemške in italijanske letalske sile bombardirale podnevi in ponoči. Sestreljenih je bilo 8 sovražnih letal, izmed teh dve v bojih z nemškimi bojnim letali.

Angleško letalstvo je preteklo noč izvedlo vznemirjalne napade na porensko področje. Prevalitvo je imelo izgube. V več krajih so bili povzročeni požari in poškodbe na poslopih. Nočni lovci in protiletalsko topništvo je sestrelilo 22 sovražnih bombnikov. Razen tega so bila podnevi pri poskusih napadov na nemško in francosko obalno ozemlje sestreljena še tri angleška letala.

boljševske baterije v dolinah in na višinah tega področja. Pred nekaj dnevi so nemški gorski lovci tu onesposobili za borbo sovražne sile in uničili med drugim glavni stan nekega boljševskega topovskega oddelka ter neko sovražno opazovalnico.

Ogromna premoč nemških lovcev nad rusnimi

Berlin, 17. okt. s. V tujakšnih vojaških krogih pripominjajo, da se premoč nemških lovcev na vzhodni fronti jasno kaže v bilanci izgub. Od 12. oktobra so boljševiki izgubili 1093 letal, na nemški strani pa je bilo izgubljenih samo 75 letal.

Odlikovanje slovaškega ministra za gospodarstvo

Bratislava, 16. okt. s. Italijanski poslanik v Bratislavi je v imenu fašistične vlade izročil slovaškemu ministru za gospodarstvo Medrickemu odlikovanje viteza velikega križa Italijanske krone, katerega mu je podelil Nj. Vel. Kralj in Cesar.

Nov madžarski vojaški ataše v Rimu

Budimpešta, 16. okt. s. Polkovnik Rakoczy je bil imenovan za madžarskega vojaškega atašea v Rimu, namesto generala Szaba, ki je bil poklican na drugo mesto.

Finski tisk v spomin akademiku Pavoliniju

Helsinki, 16. okt. s. Vsi listi objavljajo obširno poročilo o počastitvi spomina akademika Paula Emilija Pavolinija na vseučilišču v Helsinkih. List »Helsing Sanomat« ugotavlja, da svačenošni ni pomenila le poklonitve velikemu pokojniku, temveč tudi njegovemu delu in je obnem predstavila izraz globoke hvaležnosti finskega naroda temu svojemu velikemu prijatelju, čigar spomin obkrojuje vsa država.

Vse akcije trojnega pakta tvorijo enoto

Berlin, 16. okt. s. Nekateri listi se bavijo s vprašanjem takozvanih prizorišč obrobne vojne ter dvomijo o teoriji, ki umetno loči glavne fronte od postranskih. »Zwölfuhrblatt« piše glede tega, da so Majkop, Tuapse, Stalingrad, Malta, El Alamein, Rokavski preliv, Capetown, Freetown, Severni Atlantik itd. geografske točke strateške važnosti v enem samem ogromnem spopadu, torej točke totalne vojne, ki jo vodijo Nemčija, Italija in Japonska. Fotopitve ameriških bojnih ladij po italijanskih podmornicah, posamezne japonske akcije v Pacifiku in skupne akcije italijanskih in nemških podmornic na raznih morjih pripadajo, podčrtava list, enemu samemu velikemu ofenzivnemu narečju proti sovražnikom trojnega pakta. Nedavna potopitev dveh velikih brzih transportnih parnikov, namenjenih na Bliznji Vzhod, je ponovno pokazala, da OS danes obvlada tudi zapadno Sredozemsko morje. V zaključku naveda berlinski list, da je lepi angloameriški načrt v ustanovitvi izhodiščnih točk in oporišč v Libiji in v Sierra Leone, kjer naj bi se ustvarila »druga fronta« vzdolž zapadne afriške obale z istočasnim prodorom proti Maroku, obsojen ostati po nedavnih dogodkih naveden papirnat načrt, ki se bo pridružil ostalim, ki so si jih izmislili angloameriški strategji in ki so prav tako hitro propadli.

to akcijo je skoraj polovica stalingrajske četiti, ki je bila pred tem napadom še v lasti Sovjetov, padla v nemške roke.

Sovjetske izgube so ogromne. Črkan bomb iz letal in najhujše streljanje topništva vseh kalibrov sta omogočila napredovanje skupin inženjerske in napadalnih nemških stotnij do bližine tvornice »Rdeč-barikade« in »Rdeči oktober«, ki so tako prišle naravnost pod topovskij ogenj. Nadalje je bila zavzeta železnica severno od čistilnice petroleja, ki jo je letalstvo že popolnoma uničilo. Položaj boljševikov, ki se še upirajo na ruševinah v severozapadnem delu, je obupen. Njih postojanke se zdaj nahajajo pod ognjem nemškega topništva. Napadalne nemške stotnije so prodrele v smeri proti Volgi.

Borba proti kakemu sovražnemu odporu gnezdu, ki se še nahaja med ruševinami ene izmed treh tvornic, ki je zgrajena 35.000 traktorjev na leto in je bila nedavno spremenjena v tvornico za izdelovanje težkih tankov, je poverjena nemškim četam, ki slede napadalnim stotnijam. Te čete očistijo zdaj teren meter za meter.

Snoči so bila odkrita skoraj vsa sovjetska skrivališča. Ujetniki delajo vtihi popolnoma izčrpani ljudi. Samo ostanki rednih čet so lahko dali razumljive izjave, po katerih vojniki v industrijski četiti Stalingrada že po več tednov niso bili izmenjani ter so morali prestajati ponoči jesenski mraz brez zaščite ter z oborožitvijo in oskrbo, ki je bila popolnoma nezadostna.

Berlin, 16. okt. s. Mednarodna obveščevalna agencija doznava iz tujakšnih vojaških krogov, da je po hudih bojih večernejšega dne, nedo tečela razmeroma mirno na zadnjih postojankah zavzetih v Stalingradu, s čimer pa ni rečeno, da so se operacije ponoči popolnoma ustavile po zasedbi tvornice za traktorje Džerdžinski in po dosegi Volge v tem odseku. V luči raket in osvetljuječih bomb, so se nudili nemškemu topništvu in nemškim bombnikom odlični cilji, gosta zbirališča boljševikov. Ponoči je v višini tvornice za topove »Rdeči oktober«, ki se še nahajala v središču operacij, sovjetski general Radim skušal reagirati proti paniki, vladajoči med njegovimi hudo decimiranimi četami, s tem, da je poslal obačenja preko Volge. Toda z dobro namerjenim ognjem nemških baterij, ki so bile postavljene naglo ob obrežju Volge in z neprekinjeno točo bomb iz bombnikov, ki so napadli tudi transport-

Sovjetski porazi na Kavkazu

Berlin, 16. okt. s. Po ugotovitvah vojaških krogov, ki jih objavlja Mednarodna obveščevalna agencija, občutijo Sovjeti na vsej razsežnosti ozemlja med Novorosijskom in Tuapsejem posledice neuspešnih hudih obrambnih bojev, ki trajajo že nekaj tednov. Število sovjetskih dezertirjev narasča v tem delu presenetljivo. Pritožujejo se predvsem zaradi polnopravne pomanjkanja živeža in zaradi skrajno slabega sovjetskega vodstva vojne.

Glede sovjetskega napada na južno krilo fronte pri Lizi, ki je bil že včeraj najavljen, se doznava, da je ta pobuda imela brez dvoma važnejše cilje, kakor se je lahko predpostavljalo prvi trenutek. Dva bataljona 10. gardne sovjetske divizije ter oddelki partizanov in neke pehotne brigade so napadli nemške poljske postojanke. Branilci teh so se pričeli umikati po dobrih navodilih, ne da bi imeli izgube, na glavna odprna središča. V sledečem odločnem protinapadu, ki se je pričel, preden so se Sovjeti mogli utrditi na teh postojankah, je bil trenutno prepuščen odsek zopet zavzet v nekaj urah. Izgube nasprotnika so bile tudi tu znatne.

Berlin, 17. okt. s. Iz vojaškega vira se doznava, da se na cesti v Tuapse nadaljujejo izredno srdite borbe v področju izvirov Pskia, pritoka Kubana. Nemške čete se tu približujejo križišču zveznih cest, ki so zelo važne za nadaljevanje operacij v tem odseku fronte. Stročglavci so silovito napadli

Bolgarija občuduje Italijo

Minister Zaharijev o svojih vtisih z obiska v Italiji — Italijanska ura v bolgarskem radiu

Sofia, 16. okt. s. Vsi listi poudarjajo z vidnim poudarkom izjavo trgovskega ministra Zaharijeva o nedavnem potovanju po Italiji. »Sprejemi, ki so mi bili prirejeni v Italiji — je rekel minister — so presegli vse moje pričakovanje. Kot zastopniku bolgarske vlade mi je bila posvečena največja pozornost s strani italijanske vlade in glavnih voditeljev gospodarskega in finančnega življenja v Italiji. Imel sem možnost obravnavati vsa vprašanja, ki se tičejo obeh držav, z ministri in z voditelji italijanskega gospodarskega in finančnega življenja in z zunanjim ministrom grofom Ciano, s katerim sem se dolgo in pristrčno razgovarjal. Sprejet sem bil tudi pri Duceju, s katerim sem se v ozračju tople pristrčnosti razgovarjal. Dobil sem vtis globokega zanimanja, ki ga ima ta veliki sin naše dobe za delavo in hrabro bolgarsko ljudstvo.

Sporazumi, ki smo jih podpisali v Rimu, znova podčrtujejo, da ima gospodarska solidarnost Evrope, sloneča na gospodarski moči raznih držav, najtrdnjejše temelje. Evropsko gospodarstvo, sloneče na načelu, da si mora kontinent sam zadostiti, bo odločilne važnosti v sedanjih borbi ter bo z njim dosežena popolna gospodarska neodvisnost. Bolgarija je srečna v teh velikih trenutkih Evrope in sveta, da ima možnost zavzeti zavidljivo mesto na na področju gospodarskega sodelovanja ob strani svojih velikih zaveznikov, graječ gospodarsko moč Evrope.

Ozračje prijateljstva v italijansko-bolgarskih odnosih, ki se vedno bolj srečno razvijajo, ne ustvarjajo samo materialni in gmočni interesi ali gospodarska skupnost,

temveč obstoje še globlja čustva v italijanskem in bolgarskem narodu zaradi skupnosti usode in istovetne volje do zmage. Čudoviti so moji vtisi o gospodarski in industrijski moči Italije. Videl sem narod, ki daje z globoko ljubeznijo do domovine vse iz sebe, da ustvari in gradi silo nove Italije. Videl sem italijanski narod, pripravljeno na vse žrtve na oltar domovine za doseg zmage, ki bo neizpodbitno zmaga nove Evrope. Za mene je srečna dolžnost, izraziti ponovno svojo hvaležnost za izredno priprave sprejeme, ki sem jih bil deležen v Italiji, in za stalno pozornost, ki me je obkrožala. Vse to je nov dokaz čustev prijateljstva, ki jih goji bolgarski narod do Duceja, do njegovih sodelavcev, do vlade in do vsega italijanskega naroda.

Sofia, 16. okt. s. Na podlagi pogodbe, ki jo je te dni podpisala mešana italijansko-bolgarska komisija za izvajanje kulturnega spoznanja, bo sofijski radio 28. oktobra ob obletnici Pohoda na Rim pričel oddajati italijansko uro. Ta oddaja bo vsako sredo od 22. do 22.15 v bolgarskem jeziku. Italijansko uro bo otvoril z govorom italijanski minister v Sofiji grof Magistrati.

Priset med Bolgarijo in Turčijo

Sofia, 16. okt. s. V Sofijo je prispel generalni ravnatelj turških železnic, da bi z bolgarskimi oblastmi uredil vprašanje potniškega in blagovnega prometa med Turčijo in Bolgarijo ter med Turčijo in drugimi evropskimi državami onstran Bolgarije.

Zadnja pot dr. Marka Natlačena

Na čelu z najvišjimi dostojanstveniki so se zgrnile včeraj na Žalah velike množice in spremile pokojnika k večnemu počitku

Ljubljana, 17. oktobra. Vsa Ljubljana je bila včeraj v žalnih zastavah v znak žalovanja za bivšim banom dr. Natlačenom, ki je padel kot žrtve komunističnih teroristov. S tem je naš mesto najlepše posvedočilo na eni strani svojo hvalažnost pokojniku, ki je toliko storil za Ljubljano, na drugi strani je pa tudi pokazala globoko zgražanje in ogorčenje nad komunističnimi atentatorji. Skoraj ni bilo hiše v mestu, raz katere bi ne vihrala žalna zastava. Vse mesto je bilo včeraj v znamenju bližajočega se pogreba bivšega bana dr. Natlačena.

Slovesna maša zadušnica v stolnici

Včeraj zjutraj so prepeljali pokojnikovo truplo v Žal, kamor so ga prihajale kropit velike množice občanov. Na katedrali so se položili lep družinski ter venec Visokega Komisarja, ob strani pa še več venecv pokojnikovih prijateljev in raznih ustanov, ki so izgubile v njem svojega velikega dobrotnika. Častno stražo so postavili pokojniku katoliški akademiki ter stražniki, Kr. Kvestura. Že zgodaj zjutraj so začele prihajati v stolnico množice kropit pokojnika. Krsta je bila obdana s cvetjem in svečami, sredi katerih so počivali zemski ostanki voditelja katoliških Slovencev.

Ze pred deseto uro so dostojanstveniki napolnili stolnico, kjer je opravil škof dr. Gregorij Rožman ob asistenci generalnega vikarja Nadraha ter kanonikov Simenca, Kraljica Gogale in Koretiča zadušnico. V prvih vrstah ob katedrali je sedela žalojoča pokojnikova družina in njeni najbližji prijatelji. Za njimi so bili predstavniki ljubljanskih kulturnih in gospodarskih ustanov ter uradov, ki jim je pokojnik kot voditelj in podpornik vedno stal ob strani. Posebno mnogo je bilo uradnikov in pokojnikovih tovarišev iz vrst slovenskega katoliškega starešinstva in mladine. Vsa cerkev je bila polna večina moških, ki so bili vsi pokojnikovi prijatelji in sodelavci na raznih poljih ali pa dolžniki za njegove pobude in dobra dela. Med maso zadušnico je pel zbor ljubljanskih bogoslovcev Premrlor »Requiem«. Po končani službi božji je opravil škof še slovesno »Libero« v cerkvi. Ljudstvo se ni takoj razšlo, temveč se je pomikalo k katedrali in kropilo pokojnika. Vse do treh popoldne so prihajali meščani v stolnico, da se poslovijo od velikega pokojnika. Potem so pa cerkev zopet zaprli, krsto s truplom pa prepeljali nazaj na Žale.

Ograjna množica pogrebcev

Ko so se včeraj popoldne oblite s solncem blešale Žale, so se prelivala na cestah proti pokopališču nedogledne množice ljudi kakor ob prazniku mrtvih. Celo uro so vozili k Sv. Križu prenapolnjeni travmatski

vozovi. Pogreb je bil napovedan ob 16. ljudje so pa hiteli na Žale že nekaj ur prej in ob 15. se je množica tesno zgrnila na Žalah in še zunaj njih. Vedno bolj gosto obrobene s ljudmi so bile tudi ceste ob pokopališču. Pogrebni odbor je poskrbel, da kljub hudemu naveli, ni bilo nikjer nereda; za red so skrbeli številni reditelji. Na Žalah, na obeh straneh ob kapeli, cahal pred cerkvijo so se zgrnili številni moški; med njimi je skoraj sleherni koga zastopal, tako da je bila zastopana v resnici vsa naša javnost; zbrali so se številni vseučiliški profesorji, člani Akademije znanosti in umetnosti, dekani fakultet, predstojniki uradov, kakor tudi podrejeni uradniki; zastopane so bile prav tako dobro kulturne ustanove kakor gospodarske; številne so bile akademike starešine kakor akademski mladina; in nešteto je bilo prijateljev pokojnika, njegovih sodelavcev zbrani pa niso bili samo javni, kulturni in gospodarski delavci, saj so bili med njimi tudi številni preprosti ljudje, ki so ostali hvalaščni pokojniku ter mu ohranili globoko spoštovanje. Zadnjo čast so pa pokojniku izkazali tudi izredno številni javni delavci, ki sicer niso sodelovali s pokojnikom, a ki so ga spoštovali kot značajnega in pravičnega moža. Tako se je izkazalo, kako soglasna je javnost v spoštovanju do pokojnika in v občudovanju njegove žrtve ter v obsodbi nezasišane zločina.

Tople poslovične besede ravnatelja B. Remeca

Solnce se je začelo spuščati in posvetilo je na kamniti podstavek pod baldahinom, kakor da je ozarilo žrtvenik. Množico je zajela tišina. Pred baldahin je pristala duhovščina s škofom g. dr. G. Rožmanom. Hkrati so akademiki prinesli krsto z zemskimi ostanki dr. Natlačena. Obstali so ob krsti kot častna straža. Zadišalo je po kadilu in molitvah duhovščine je v zboru zadonela in se razlegala še iz zvočnika daleč čez možico. Ko je škof blagoslovil krsto, je stopil na oder eden prijateljev pokojnika, ravnatelj Bogomil Remec, da se poslovi od njega v imenu katoliškega akademikega starešinstva. Nj izbiral visokih besed, a je tople ter iskreno orisal življenje dr. Natlačena, ki je zrasel iz malih razmer, se dvignil z marljivostjo ter sposobnostmi. Že kot visokošolec se je začel na Dunaju posvečati delu, ki ga je pozneje vodilo med javne delavce in do visokega dostojanstva; delo, ki zahteva od javnih delavcev tudi največje žrtve. Govornik je ocenil to delo ter značaj pokojnika; predložil nam je moža, ki je padel kot žrtev svoje ljubezni do naroda.

V slovo pokojniku je zadonela žalostinka, ki nas tako močno spominja minljivosti posvetnega: »Človek, glej...«; peli so pevci pevškega društva »Ljubljane«.

Dolg žalni sprevod

Potem se je začel razvijati sprevod in molitve duhovščine je donela nad množico.

Akademiki so dvignili krsto na rame in dolgi žalni sprevod se je začel pomikati proti pokopališki cerkvi. Na čelu, za krstom, se je zvrstilo dijaštvo srednjih šol; sledili so akademiki, za njimi so pa dijaki srednjih šol nosili okrog 10 lepih, velikih venecv. Najlepsi je bil venec Visokega komisariata, a tudi mestna občina je počastila spomin pokojnika s krasnim vencom. Pred krsto je korakala duhovščina, za njo pa družina pokojnika, ki je budila splošno sočutje. Za sorodniki so se zvrstili dostojanstveniki, ki so s svojo navzočnostjo pokazali, kako zelo cenijo pokojnika; pogreba so se udeležili:

Eksc. Visokega Komisarja je zastopal šef kabineta Visokega komisariata podprefekt dr. Bisja, generalni poveljnik armirane zbornice Eksc. M. Roboiti, Zvezni tajnik Orlandini, podžupan dr. Tranchila, kvestor dr. Ravelli in župan general Leo Rupnik.

Za dostojanstveniki se je uvrstilo številno akademike starešinstvo in zastopniki ustanov, uradov ter društev; številna je bila tudi duhovščina. Za množico moških, ki so korakali v četverostopih, so se zvrstile redovnice in za njimi še mnogo ženstva. Sprevod se je ustavil ob pokopališki cerkvi, ker je duhovščina opravila molitve še v cerkvi. Tam so pevci tudi zapeli žalostinko »Usliši nas...«, nakar je množica preplavila pokopališče ter se zgrnila ob svežem grobu na zgornji levi četrtini pokopališča.

Ob odprtem grobu

Po molitvah duhovščine in množice ob grobu je spregovoril škof g. dr. G. Rožman. Osnovna misel govora, ki je zapustil globok vtis, je bila, da je Bog pravičen sodnik, ki dobro plačuje in hudo kaznuje in da bo zato tudi pravično poplačal delo ter žrtve dr. Natlačena. Pokojnik je poznal le dvojno ljubezen in dolžnost: ljubezen do družine in ljubezen do naroda. To mu je nalagalo delo in žrtve. Žrtve za narod se pa ni nikdar ustrašil: vedno je bil pripravljen na nje in najbrž tudi svoj zadnji dan. Govornik se je vprašal, kaj bi nam sporočil dr. Natlačen zdaj izpred božjega občija in je dejal, da bi nam naročil dvojce: 1. narod, zavrniti od sebe brezboštvo, ki tira v častno in večno pogubo! Ne sklapaj nobenih zvez s brezboštvom! — 2. Ostani živ, narod, ne ubijaj sam sebe! Združite se vsi, ki verujete v Boga! — Govornik je dejal, da se bomo ravnali po tem sporočilu, pokojnik pa naj prosí Boga, da bo dal narodu pravo spoznanje.

Se enkrat je zadonela pesem; zapeli so žalostinko »Blagor mu«, nakar se je ob zahajajočem solncu vsul v grob prvi dež jesenskega cvetja. Skoraj četrte ure je deževalo cvetje; še dolgo po slovesnosti se je zgrinjala ob grobu množica; v dolgi vrsti so prihajali ljudje ter sipali prst in metali cvetje na krsto.

ria, Milano: Ambrosiana—Atalanta, Bari: Bari—Lazio in Trieste: Taicstina—Bologna. V diviziji B pa so na spredaj: Alessandria: Alessandria—Novara, Modena: Modena—Pro Patria, Brescia: Brescia—Pisa, Ancona: Anconitana—Pescara, La Spezia: Spezia—Savona, Padova: Padova—Cremone, Rim: Mater—Udinese, Lodi: Fanfulla—Siena in Napoli: Napoli—Palermo.

Iz Hrvatske

— Hrvatsko-rumunski blagovni promet. Hrvatska železnica uprava objavlja, da so stopile s 1. oktobrom v veljavo nove določbe o blagovnem prometu med Hrvatsko in Rumunijo. Železnica uprava sprejema in odpremlja samo tovorno in brezovno blago, ekspresnega pa ne. Podatki v tovrstnem listu morajo biti napisani v hrvatskem ali rumunskem obnemem pa tudi nemškem jeziku. Tovornemu listu je treba priložiti vse cariske dokumente. Vozilno plača na progi države, kjer je bilo blago natovorno odposiljatelj, na ostalih progah pa prejemnik. Povzeta niso dovoljena. Za obmejne prehodne postaje veljajo Gekenyess, Virovitica, Osijek, Lökösasza, Zemun, Versec in Zöret.

— Hrvatski junaki na vzhodu. V založništvu »Velebit« v Zagrebu je izšla knjiga »Hrvatski junaki na vzhodu«, ki je v nji opisano delovanje Hrvatov v bitkah na vzhodnem bojišču. Med drugim pravi pisec, da je Poglavlak že 2. julija 1941. s posebnim proglasom dovolil in ugodil želji zvestih in dostojnih sinov njihovih očetov, da primejo za orožje in proslavljajo zastave ter da na bajonetih ponese svojo, Poglavlakovo in voljo vsega hrvatskega naroda. Ta volja ni samo zaščitni evropski zapad, temveč sodelovati pri izgradnji nove Evrope, ki v njene temelje polagajo svojo kri in življenja najboljših svojih sinov. Že 15. julija 1941. so odšli letalci, 16. julija pehotinci, 17. julija mornarji, 18. julija pa partizani, kot prvi predstavniki Hrvatske, da se v Nemčiji prisrčno sprejeli in pozdravljali pripravijo na odločilno borbo.

— Ureditve delovnega razmerja. Nova uredba o ureditvi delovnega razmerja postavlja najprej nekaj novih splošnih načel. Vsak državljan ima pravico in dolžnost delati in samo delo more biti temelj in merilo vsake vrednosti. Vsako delo je dopustno samo tedaj, če njegov uspeh ne škoduje državi in narodu, temveč služi njenemu napredku in blagostanju. Vsebinsko, svrhu in način slehernega dela nadzoruje država, ki nadzoruje tudi način in višino koristi in nagrade in kazni za neizvrševanje, onemogočanje in oteževanje dela.

— Priprave za prvo razstavo plemenske perutnine. Da bi se reja perutnine in malih živali dovolj povzdignila je pokrenila zajednica za perutnino in divjad v Zagrebu širokopotezno organizatorično akcijo. Na njeno pobudo bo prirejena 6., 7. in 8. decembra v Zagrebu prva razstava plemenske perutnine in kunccev.

— Popis zaloga vina, spirita in alkoholnih pijač v Zagrebu. Organi mestnega poglavarstva v Zagrebu bodo od 10. do 15. novembra popisovali zaloge vina, spirita in alkoholnih pijač. Kdor bi jim re dal točnih podakov o svojih zalozah ali kdor bi v osemih dneh po popisu ne prijavil zaloz, se bo smatral za tihoapca.

Obnovite naročnino!

Pokrajinski zdravstveni svet razpravlja o številnih tekočih zadevah

Ljubljana, 17. oktobra. Včeraj dopoldne se je prvič sestal v vladni palači pokrajinski zdravstveni svet pod predsedstvom podprefekta comm. dr. Petra Davida.

Navzoči so bili vsi člani sveta. Podprefekt je zbranim sporočil pozdrav Eksc. Visokega Komisarja ter je predložil pomembne naloge, ki so zaupane svetu. Zatem je razpravljal svet o številnih zadevah, ki so bile na dnevnem redu.

Poročali so v okviru razprave pokrajinski zdravnik dr. Carmelo Belistreri, inspektor za pravosodje, potem direktor za vojaško zdravstvo pri poveljstvu Armade zbornice, direktor Higijenskega zavoda, direktor zavoda za zdravljenje raka, direktor univerzitetne zdravstvene klinike, predstavnik Sindikata zdravnikov dr. Gerlovič, dr. Derč ter zastopnik Sindikata lekarnarjev dr. Piccoli.

Sestanek se je začel ob 10. ter je bil zaključen ob 12.45.

Dva nova grobova

Ljubljana, 17. oktobra. V četrtki je po daljšem bolehanju umrl v Ljubljani višji carinski kontrolor g. Ciril Švajgar. Kakor mnogim drugim, tako se je godilo tudi njemu, da si je v prvi svetovni vojni nakopal zavrato bolezen, katere kal je prinesel še iz Rusije. Pokojni je bil novomeški rojak in v Novem mestu je tudi študiral. Bil je zelo priljubljen doma, med vojnimi tovariši in tudi kot uradnik med kolegi po svojem vedrem značaju. Poleg svojcev in stanovskih tovarišev ga bodo ohranili v najlepšem spominu zlasti njegovi vojni tovariši iz Rusije, kjer je moral prehoditi vso dolgo in nevarno križevno pot. A bil je vedno dobre volje, potrpežljiv, pošten in pošten, v vsi, ki so ga poznali, so visoko cenili njegove osebnostne vrline. Pokojni je bil tudi velik prijatelj narave navdušen lovec in vnet ribič.

Pokojni zapušča soprogo gospo Valjo, ki mu je zvesto stala ob strani na burnih potih življenja, dalje dobro mater go. Frančiško, posestnico v Novem mestu ter brata in sestro. Pogreb bo danes ob 15. iz kapele sv. Andreja na Žalah na pokopališču k Sv. Križu. Žalujočim svojcem naše iskreno sožalje.

Davi je umrl v Ljubljani znani veletrgovec v vinom Karel Bolaffio, star 57 let; zadela ga je kap. Bolaffio je imel zelo velik krog znancev, kajti njegova trdka je slovela ne le v naših krajih, temveč tudi v tujini. Velika zasluga Bolaffiovega podjetja je bila, da se je naše vino uveljavilo ter zaslovelo tudi v tujini. Pokojnik je užival velik ugled v Ljubljani in njegove podjetniške sposobnosti so gospodarstveniki zelo cenili. Pogreb bo jutri ob 15. z Žal od kapele Adama in Eve na izraelsko pokopališče. Družini in prijateljem pokojnika iskreno sožalje.

Iz pokrajine Gorizia

— Na polju slave je padel 24letni poselec Franc Habe iz Ceconica v frakciji Idria. Poročnik Guido Cencetti je poslal Habejevi materi pismo, ki v njem proslavlja junaško zadržanje njenega padlega sina.

— Komisar pokrajinske bolniške blagajne. Za komisarja pokrajinske bolniške blagajne v Goriziji je bil imenovan dr. Josip Velji.

— Delavnost pokrajinske bolniške blagajne. Konec septembra je bilo povprečno število bolniških zavarovalcev 17.286 in sicer 13.087 moških in 4199 žensk. V septembru je bilo zdravljenih 3553 bolnikov ter bolnic zaradi splošnih bolezni, 229 v očesnem ambulatoriju, 187 v dermosifilopatičnem ambulatoriju, 174 v odd. za usne, vratne in nosne bolezni, 241 v porodniško ginekološkem oddelku, 137 v zobnem ambulatoriju. Lekarna pokrajinske bolniške blagajne je izdala v preteklem mesecu 4871 bolniških listkov. V septembru je bilo potrošenih za zdravstvene namene 56.647.50 lir; za podpore poročnicam 3327.50 lir, za podpore v smrtnih primerih

1200 lir, za izredno pomoč 2025 lir, skupno 93.200 lir. Od 1. januarja do 30. septembra 1924 je izplačala omenjena blagajna v celoti 946.786.45 lir.

— Nezgode. Desno nogo si je zlomil pri padcu čez stopnice 14letni Josip Kurat iz Sambassa 152; levo nogo si je poškodoval med delom 54letni delavec Karol Sgubini iz ulice Salcano; na vratu ima poškodbo 9letni Valter Zof iz ulice Trieste 52 v Goriziji, na katerega je priletel precej velik kamen, ki ga je bil med igro zalučal Zofov tovariš. Vsi ponesrečenci so zdravijo v gorizijski bolnišnici.

Beležnica

KOLEDAR

Danes: Sobota, 17. oktobra: Marjeta Alalok

Jutri: Nedelja, 18. oktobra: Luka Evangelist

DANASNJE PRIREDITVE
Kino Matica: Beatrice Cenci
Kino Sloga: Abbandono — Zapušena
Kino Union: Kean
Kino Moste: Ura kemije in Glas v viharju

Razstava slikarja Miloša Šušteršiča v Obersnelovi galeriji na Gospodarski cesti, odprta od 9. do 18. neprekinjeno.

PRIREDITVE V NEDELJO
Kinematografi nespremenjeno

DEZURNE LEKARNE
Danes: Mr. Sušnik, Marijin trg 5, Deuklanjšček, Gospodarska cesta 4, Mr. Bohinec ded., Cesta 29. oktobra 31.

Nedeljsko dežurno zdravniško službo bo opravljal od sobote ob 20. do ponedeljka do 8. zjutraj mestni zdravnik dr. Ivan Logar, Cesta 29. oktobra št. 7.

Iz pokrajine Trieste

— Zaprta kavarna. Kvestura v Fiumu je odredila, da se za deset dni zapre kavarna »Adria«. Lastnik Albert Woloschin je bil ovađen pristojnemu oblastvu zaradi nedovoljenega in nedopustnega navijanja cen. Zagovarjati se bo moral pred sodiščem.

— Smrt starih Triestincev. Te dni so umrli v Triestu 78letni Dominik Risigari, 65letni Hektor Plet, 68letni Ivan Cusman, 78letna Ana Folan, 75letna Marija Bisiani, 67letni Josip Matjak, 63letna Apolonija Vesnaver-Celar in 73letni Helij Nascon.

— Teden grozja v prid vojakom je v Triestu od 15. do 21. oktobra. Ta pobuda je izšla iz vrst pokrajinskega Dopolavora. V okviru tega tedna se vršijo številne manifestacije z umetniškimi prireditvami. Ob tej priliki bodo vojaki obdarovani z grozjem.

— Smrten padec s senika. 53letni zidar Jakob Linasi iz ulice Pondares 5 v Triestu je padel s senika v Galozzi di Materia in oblezel s počeno lobanjo. Revez je kmalu po prevozu v triestinsko bolnišnico izdihnil.

— Konj v trgovinski izložbi. Nenavaden dogodek se je primeril v Triestu v ulici Genova na vogalu ulice S. Spiridione. Konj, ki je pridrljiv z vozom iz smeri Ponte Rosso, se je splašal ob mimo drvečem avtomobilu in se zagnal naravnost proti izložbi bližnje manufakturne trgovine. Stoklo izložbe se je razletelo na drobne koščke, druge škode k sreči ni bilo. Konj se je pri tem porezal po gobcu in vratu. Občinstvo, ki je bilo v trgovini, se je kmalu pomirilo. Škoda znaša nekaj tisoč lir.

— Zaključena slikarska razstava. V dvorani Ierco v Triestu je bila zaključena razstava odličnega triestinskega slikarja Ivana Russattija. Skoraj polovica razstavljenih umetnin je bila prodana.

Naše gledališče

DRAMA

Sobota, 17. oktobra ob 17: OCE NAS... Izven.

Nedelja, 18. oktobra ob 14: UCITELJICA. Izven. Znižane cene od 10 lir navzdol.

Ob 17.30: DESETI BRAT. Izven.

Ponedeljek, 19. oktobra: ZAPRTO.

OPERA

Sobota, 17. oktobra ob 17: GASPARONE. Opereta. Premiera. Red Premierski.

Nedelja, 18. oktobra ob 17: TRAVIATA. Izven. Cene od 24 lir navzdol.

Ponedeljek, 19. oktobra: ZAPRTO.

SPORT

Jutri začetek dveh nogometnih turnirjev

Na igrišču SK Ljubljane ob Dunajski cesti bosta dopoldne dve mladinski tekmi, popoldne pa tri seniorske

Ljubljana, 17. oktobra. Na pobudo CONIja in Ljubljanske nogometne zveze se bosta jutri začela na igrišču SK Ljubljane dva nogometna turnirja, v katerih sodeluje skupno 11 moštev. Podrobnosti smo že navedli v dveh prejšnjih objavah, danes ponavljamo samo razvrstitev glavnih dogodkov.

V okviru turnirja A, v katerem sodelujejo štiri mladinska moštva z igralci pod 16. letom starosti, bosta dopoldne dve tekmi, in sicer ob 10.30 Dop. tobačne tovarne — Zabljak (sodil bo g. Jerman) in ob 11.30 Vič — Mladika (sodil bo g. Rado Zajec). Vsaka tekma traja po 50 minut, oziroma dva polčasa po 25 minut. Vstopnina znaša samo 1 lro.

Glavni in najprivlačnejši spored po popoldne v okviru turnirja B, v katerem sodeluje sedem moštev z igralci brez omejitve starosti. Prvo tekmo bosta ob 13.30 igrali moštvi Viča in Zabljaka (sodil bo g. Makovec). Ob 14.50 nastopi dvojica Dop. tobačne tovarne — Mars (sodil bo g. Hinko Kos), nato pa ob 16.10 glavni par Ljubljana — Korotan (sodil bo g. Ehrlich). Vsaka tekma traja 70 minut, oziroma dva polčasa po 35 minut. Vstopnina znaša 2 lri.

Turnirja bosta po dolgem mrtvili zanimiva sportna atrakcija. Ker teknujejo moštva tudi za čast turnirskega zmagovalca ali z drugimi besedami trenutnega ljubljanskega prvaka, bodo tekme privlačne tudi za tiste, ki imajo radi ostro fair igro. V kakšnih postavah bodo nastopili posamezni klubi, še ne vemo. Vsekakor bo zanimivo ugotoviti vsaj približne moči, ki danes z njimi razpolagajo že prej nastopajoči in pa obenem tudi tisti, ki se na splošno igrišču pojavljajo prvič. Jutrišnje tekme bodo že pokazale vsaj približno, kakšno je trenutno razmerje moči in kdo ima največ izgledov na uspeh. Enajsti udeleženec Mladika sicer jutri ne nastopi, vendar ga bomo imeli priložnost videti na delu že prihodnjo nedeljo.

Iz zgodovine kajakaškega športa

Kajakaški šport je najmlajši šport svetovne veljave. Zadnja leta pred vojno je našel tudi pri nas nekaj vnotrih gojiteljev in kajakaška tekmovalstva smo videli tudi že v Ljubljani odnosno pri Ljubljani.

Cepnav je kajakaški šport tako mlad, je vendar vozilo zelo staro. Nemci ga imenujejo na splošno Kanu. Beseda se je najprej pojavila v špansčini, potem ko je Kolumbo leta 1490 odkril Ameriko. Na obeh koncih prišlih čoln so imenovali canoa. Španci so ta izraz prevzeli od Indijancev na zapadnoindijskih otokih. Indijanci so čolne nazivali canoa u. a. Od Špancev so besedo prevzeli Angleži in jo prikrpili v ca-

noe. Beseda je nato zašla tudi v druge jezike in Francozi govor o canoeu, Švedi o kanotu, Danci o kanogu in Finci o kanoottiju.

Kajak se prav za prav imenuje samo zaprti čoln. Besedo so pobrali na Grenlandiji. Take vrste čolnov uporabljajo Eskimi. Dovoljno odprtega čolna pa je Kanada, zato ga tudi imenujejo »Kanadijcek«. Nemški izum je zložitveni čoln. Zgrajen je iz zložitvega ogrodcja, ki je prevlečen z jadrino, na kateri je plast gumija. Praktični so zlasti za vožnje po »divjih vodah«, ker jih z lahkoto prenašamo po suhem. Zložitveni čolni so našli izven Nemčije malo prijateljev. Skandinavci jih na primer odklanjajo, češ da niso tako lepe oblike kakor čolni s trdnim, nezložitvim ogrodcjem. Skandinavci imajo rajši posebne kajakaške čolne na vesla, ki so včasih dolga celo do 7 m. 99 odstotkov gojiteljev kajakaškega športa se ne bavi z njim redno, pač pa le na potovanjih. Tekmovalni kajak za eno osebo je le pol metra širok, dolg pa sme biti največ 5.20 m. Tehtati ne sme več kot 12 kg. Čoln za dve osebi je dolg največ 6.50 m in tehta največ 18 kg.

Prvi so kajakaški šport gojili Angleži. Leta 1860 je škotski odvetnik John Macgregor zgradil v Londonu prvi moderni kajak »Bob Roy«. Znan je ustanovitelj skavtske organizacije Baden-Powell, ki je leta 1869 zgradil veslaški kajak »Nautilus« in z njim preveslal mnoge evropske reke. Leta 1866 je Macgregor ustanovil »Canoe Club«, ki pa je kasneje kamlu nihal s svojim delovanjem. Glavna beseda v kajakaškem športu je počasi prehajala od Angležev na Nemce. Leta 1905 je bil v Hamburgu ustanovljen kot prvi Alster Canoe-Club. Kmalu so mu sledili še drugi klubi, ki so se posvetili izključno kajakaškemu športu. Izvrstni kajakaši so bili nekaj časa Švedi, ki so zmagali na mnogih mednarodnih prireditvah, kasneje so se uveljavljali tudi Nemci. L. 1933 je bilo v Pragi prvo evropsko kajakaško prvenstvo, l. 1938 pa prvo in doslej zadnje svetovno prvenstvo v Vaxholmu na Švedskem. Na tem prvenstvu in še bolj kasneje na berlinski olimpijadi so največ prvih mest zasedli Nemci. Leta 1924 je bila ustanovljena mednarodna kajakaška zveza. Predseduje ji Nemec dr. Hans Eckert in je zato ni treba reformirati po težnjah novega reda.

Kajak za eno osebo lahko doseže povprečno hitrost 13.5 km na uro, dvosedežni pa 14 km. Čolni stanajo sedaj približno 1140 do 7600 fir.

Pri kajakaškem tekmovalstvu so važni predvsem duh, telesna pripravljenost in železna volja. Šele potem pa tudi čoln. Mnogo je primerov, ko so zmagali tekmovalci, ki so nastopili v slabih čolnih, kakor so bili čolni njihovih nasprotnikov.

— III. prvenstveno kolo v Italiji. Nogometno prvenstvo se jutri nadaljuje v Italiji z naslednjimi tekmami v diviziji A: Firence—Genova—Vicenza, Rim—Roma—Milano, Genova—Genova—Venezia, Torino—Juventus—Torino, Livorno—Livorno—Ligu-

Nepričakovano nas je za vedno zapustil naš preljubi

Bolaffio Karel

veletrgovec

dne 17. oktobra 1942 v 57. letu starosti.

Pogreb dragega pokojnika bo v nedeljo, dne 18. oktobra t. l. ob 3. uri popoldne v Žal — kapele Adama in Eve — na Izraelsko pokopališče.

Prosimo tihega sožalja.

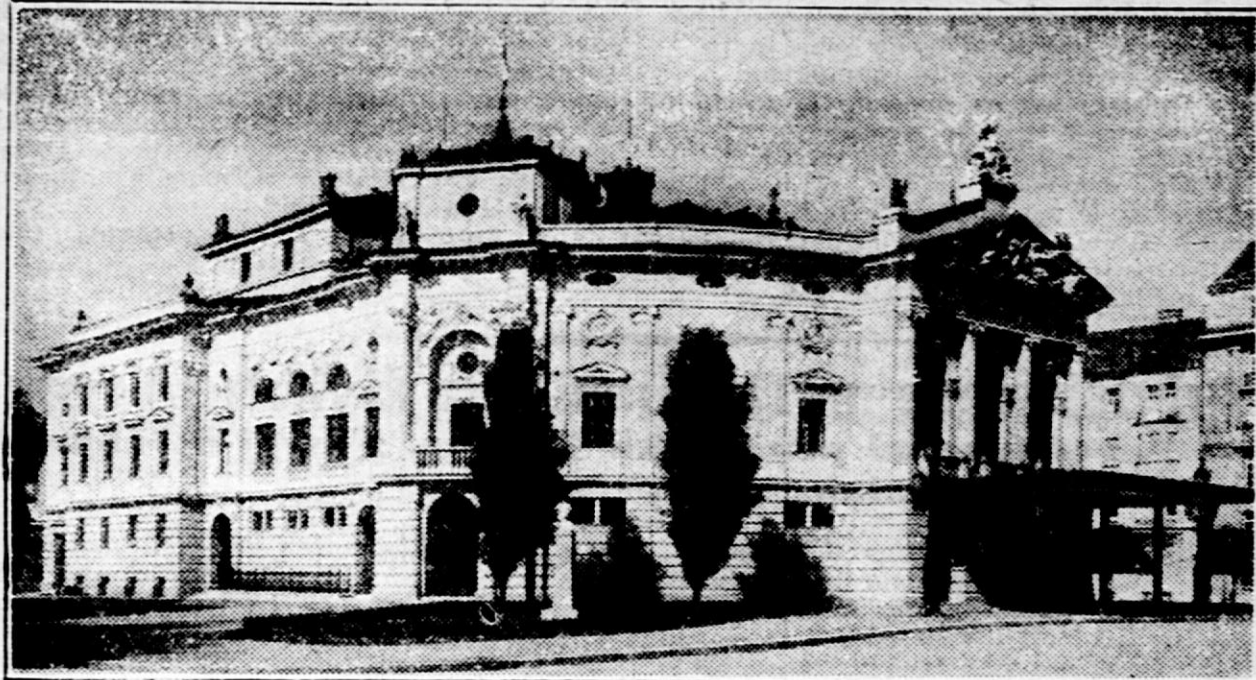
Venci se hvalažno odklanjajo v prid dobrodelnim ustanovam.

Ljubljana, dne 17. oktobra 1942.

Obitelj BOLAFFIO

Prva ljubljanska gledališča in predstave

Eno najstarejših ljubljanskih gledališč je bilo na magistratu — Stanovsko gledališče prezidano iz jahalnice l. 1765

Poslopje opernega gledališča v Ljubljani

Ljubljana, 16. oktobra

Ob začetku gledališke sezone bo morda koga zanimalo, kakšno je bilo gledališko življenje v stari Ljubljani. Da naše mesto ni brez gledališke tradicije, pač ni treba posebej omenjati. Ko pa govorimo o stari Ljubljani, ne smemo nikdar pozabiti, da je bila mesteca in da so se tedanje kulturne in socialne razmere v splošnem zelo razlikovale od današnjih. Zato tudi ne smemo ocenjevati nedanjih gledaliških razmer s sedanji merili estov naše dobe. Gledališke predstave v starih časih so bile namenjene zabavi ali so imele vzgojni značaj; iz njih še ni govorila umetnost s takšnim žarom kakor danes. Igralec je bil tedaj komediant, torej na podoben stopnji kakor danes cirkuski artist. Zato tudi ni še tako dolgo, ko je igralcev poklic veljal med »zlahtnim plemstvom« in posebno med aristokracijo kot nečasten. Tako je n. pr. veliki dramatik B. Shaw napisal roman iz življenja umetnikov iz polpreteklo dobe, ko so gledali na gledališko umetnost kakor na izgubljeno žensko. Po vsem tem lahko sprevidimo, da gledališča v prejšnjih stoletjih niso nastajala predvsem iz umetniških potreb in da zato tudi predstave niso mogle biti na višini.

Začetek gledališkega življenja v Ljubljani

O samem začetku gledališkega življenja v Ljubljani ni lahko pisati, ker se je o tem hranilo zelo malo podatkov. Domnevati pa smemo, da se je Ljubljana seznanila z gledališko umetnostjo od potujočih komediantov. V začetku nedvomno ni imela stalnih igralcev in gledališkega odra. Gledališke predstave — če smemo tiste vzporedne sploh tako imenovati — so bile bolj naključne. Če so Ljubljano obiskali komedianti, se je razmahnilo »gledališko življenje« za nekaj tednov ali vsa nekaj dni, sicer pa predstava niso pogrešali. Spadale so med zabave in za gledališče so lahko našli nadomestilo. Med začetke gledališkega življenja v Ljubljani bi morali najbrž šteti tudi improvizacije v zaključnih družbah, deklamacije in nastope priložnostnih pevcev, kar je bilo v navadi med plemstvom. O vsem tem pa nimamo podatkov.

Gledališče v stari mestni hiši

Da so pa v starih časih vendar že precej cenili ter spoštovali gledališče, bi smeli soditi po tem, da je bila v mestni hiši določena posebna soba za gledališke predstave in druge zabave. Iz tega sicer lahko sklepamo, da so si meščani, ki so imeli v rokah mestno oblast, želeli tudi zabav ter da so mestni zastopniki mislili predvsem nase in ne na potrebe »širšega« občinstva. Po tem pa, da je bilo treba plačevati precej visoko vstopnino, lahko tudi sodimo, da je magistrat iskal predvsem virov dohodkov. Pretiravanje bi bilo, če bi trdili, da so bili meščani v tistih časih visoko kulturni ter da so potrebovali estetske užitke gledališke umetnosti. Prvo ljubljansko gledališče — če to ime zasluži za ljubljansko na magistratu — nedvomno ni nastalo zgolj iz umetniških potreb meščanov. Tedaj je imel magistrat skoraj na vsem monopol in če ni prepustil tudi vodstva priložnostnega gledališkega zasebnikom, se zdi skoraj samo po sebi razumljivo, zlasti, ker si je obetal od prirediteljev dohodke. Sicer pa tudi ni bilo tako lahko najti kjer koli prizorišča za igre potujočih igralcev, a na magistratu so imeli dru-

žabno sobo, tako da pač ni bilo treba iskati odra drugje. V tej sobi so prirejali tudi plesne in baje je bil v njej biljard. Lahko bi torej rekli, da je bila to nekakšna klubska soba. Tedaj so pa gledali na zabave drugače kakor danes; med postom so veljale zabave, predvsem ples, za greh, v prepustu so si pa ljudje šli gledati predstave na magistratu samo v dovoljenem času. Da so pa tedaj šli gledati predstave med navadne zabave, ki so bile v postu neprimerne, sprevidimo iz spora, ki je nastal med gosposko in škofom, ker so nekdo igrali med postom na magistratu, čeprav je bila igra verska.

Med občinstvom številni plemiči

Kdo je obiskoval tedanje gledališke predstave? Ko je prišlo do spora med škofom in gosposko zaradi predstav v postu na magistratu in se vicedom ni hotel ukloniti škofu, je o tem zvedel celo cesar, kajti škof se je končno obrnil nanj. Škof se je pritoževal, češ, ljudje se spotikajo na javnim pohujšanjem, ker gledališke predstave obiskuje gosposka v postu. Vicedom se je pa zagovarjal, da gledališke predstave nikakor niso bile naperjene proti verskemu življenju. Igrali so vselej le po maši. Predstav so se udeleževali skoraj vsi plemiči in celo vicedom. Isto goro so isti komedianti igrali pred tremi leti v Gradcu, ne da bi se kdo nad tem pohujševal, saj je bila verska. Prav tako so igrali v Salzburgu isto igro v postu. — Škof je menda moral končno popustiti, sicer je pa bilo tudi gostovanje potujočih komediantov prej ali slej konec. Spor se nam zdi zanimiv zlasti zaradi tega, ker izvedemo iz njega posredno, kdo je obiskoval tedanje gledališke predstave. Zdi se, da so plemiči mnogo bolj cenili gledališče kakor meščani sami. To sodimo tudi iz tega, da je bila vstopnina zelo visoka. Sicer bi tudi meščani lahko plačevali visoko vstopnino, saj so bili bogati, toda sami sebi bi ne določili tako visoke vstopnine, saj so oni odločali na magistratu. Če so pa že plemiči tako radi gledališke predstave, so se hoteli tudi meščani okoristiti. Vstopnina je znašala po 17, 17 in 3 kr., kar je bilo za tedanje razmere mnogo.

Igralci so bili obdavčeni

Umetnost je bila obdavčena že v tistih časih. Obdavčitev je pa bila tedaj bolj zanesljiva kakor danes. Slovite igralce z velikimi dohodki sukušajo danes obdavčiti, ko igralec dvigne zaslužek. V Ameriki je bil celo uveden neke vrste žepni rubež za igralce, ki jim je bil fiksno vedno za petami. V starih časih so pa bili bolj praktični. Igralci, ki so hoteli nastopiti v Ljubljani, so se morali ob priložnosti v mesto obrniti na vicedoma in mestnega sodnika ter takoj plačati davek. Vicedomu so plačali davek, ki je šel v deželno blagajno, mestni sodnik je pa spravil denar za mesto. Davek je pa bil baje znosno, bolj neke vrste vstopnina v mesto. Koliko so pa tedaj igralci zaslužili, ni tako lahko povedati. Nedvomno so bili mnogi bohemi in menda je bilo prav tako malo bogatih kakor danes. To sprevidimo tudi iz pogodb, ki jo je magistrat sklenil l. 1792 s češkim igralcem Vondraškem (iz Brna). V pogodbi je tudi določena plačila Vondraška, ki je bil gledališki ravatelj, režiser, igralec itd. — vse hkrati. Moral se je obvezati, da bo sodeloval pri vseh igrah, o se bo dobro naučil vsake vloge ter dobro igral. Moral je pa tudi nastopati v baletu,

»figurativno. Določili so mu 6 gld. plače na teden, ko bi igral, sicer pa samo 3 gld. To sicer ni bilo tako malo, a Vondrašek jo je vendar popihal iz Ljubljane silno zadovoljen; a nikakor ne z denarjem. Njegova prtljaga je bila silno skromna, kar zvezo iz ohranjenega seznama.

Plemiško gledališče

Ceprav so plemiči obiskovali tudi gledališke predstave na magistratu, so imeli še svoje gledališče v deželni hiši. Seveda je bilo tudi to gledališče, ki bi ga smeli imenovati morda le oder, prav tako skromno kakor mestno. Kaže, da so v deželni hiši vzprijazili precej številne gledališke predstave, vsaj za tiste razmere. Tako je znano, da je bilo l. 1765 vzprijaznih 13 opernih predstav in 8 komedij. Nastopali so razni umetniki, predvsem potujoči. Morda so pa bili tudi v tem gledališču od časa do časa nameščeni igralci kakor je bil n. pr. v mestnem Vondrašek. — Med najstarejšimi ljubljanskimi gledališči je treba omeniti tudi oder v jezuitskem samostanu. To je bilo morda prvo ljubljansko gledališče, a ni se nam ohranilo mnogo podatkov o njem. Znano je, da s jezuiti prejemale za to gledališče podporo od deželnih stanov, ki je znašala za tri leta (l. 1740) 100 gld.

Stanovsko gledališče

Pravo, stalno gledališče je pa dobila Ljubljana šele s stanovskim gledališčem, ki je stalo na prostoru sedanje filharmonije. Starejši Ljubljančani to gledališče še dobro pomnijo. Nedavno smo povedali, koliko je imelo postorov in sprevideli smo lahko, da je bilo precej veliko za tedanje ljubljanske razmere. Gledališko poslopje je nastalo iz stare jahalnice. Med 50 ložami je dobil eno magistrat, ker je preskrbel za stavbo les po nižini cen. Mestni svetovalci so pa morali tudi poskrbeti za opremo svoje lože. Deželni stanovi pa niso

Skupno spanje smrtnih sovražnikov

Beseda o zimskem spanju — Nekateri živali spe poleti

Ena največjih skrivnosti narave je zimsko spanje. Vsako jesen zazbijajo skrbna mati narava nekatere živali v zimsko spanje, a sama se tudi vsa pokrije najprej z rumenim, potem pa z belim plaščem, da pod njim počiva od nove pomladi. Cim postane hladno, so začno mnoge živali pripravljati na prezimovanje. Ptice se vijejo odlete v tople južne kraje, divjad pa dobi gosto dolgo dlako, ki jo varuje čez zimo mraza. Dvoživke, žuželke, mnoge ribe, reptili in tudi številni manjši sesalci se pa pripravijo na zimo po svoje.

Živali, ki zimo prepe, hrane nekaj časa sploh ne uživajo. Njihovi prebavni organi počivajo. Pri nas sta znana po zimskem spanju medved in jazbec. Zanimivo je pa, da vrže medvedka mladiče prav v najhujšem mrazu. Razen medveda in jazbeca prepi zimo pri nas tudi več manjših živali. Povsem pa odpnejo čez zimo žabe, močerad, kuščarji in kače. Žuželke se umaknejo v zemljo ali za drevesno skorjo, medtem ko se metulji zabubijo in pričakajo tako pomladi.

Svojestven in zanimiv je pogled na nekatere živali v zimskem spanju. Žival se zvije v kolač, tako da ima glavo pri repu, posamezne živali se stisnejo skupaj in obložijo nepremično. Tako prezime v svojih pogostih razmeroma toplih zavetiščih, kjer ostanejo več mesecev. Žival v zimskem spanju lahko primemo ali pogladimo, ne da bi se zbudila. Nekateri živali se zarijejo globoko v zemljo in čudno mnoge živali, ki se sicer smrtno sovražijo, prepe zimo kot najboljši prijatelji skupaj. Mirno in složno se umaknejo pred mrazom in stara mravljišča ali zapuščene luknje, ki so jih izkopali krti. Človek bi skoraj ne verjel, da morejo spati skupaj kraščice in kače. Preden se kače zdramijo z zimsko otropitostjo, se pa seveda kraščice previdno umaknejo z njihove bližine. Največji umetnik spanja je svič, ki se umakne že v oktobru v svoje tople, iz suhega listja in mahu zgrajeno zavetišče, iz katerega ga ni potem polnih osem mesecev na spregled. Ta živalca prepi dve tretjini svojega življenja.

Rekorda v spanju pa nimajo sviči, tem-

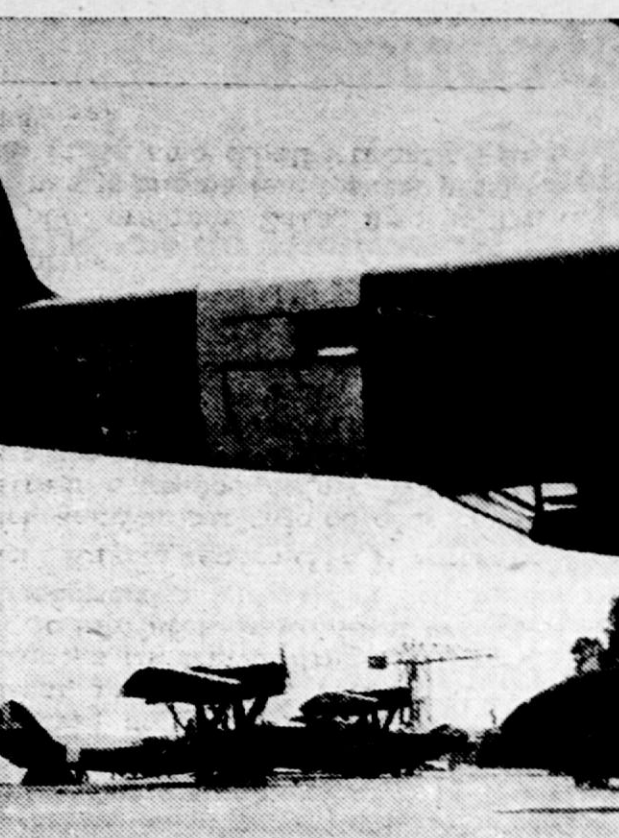
več metulji. Nekateri vrste metuljev prepe blizu enajst mesecev v letu. Ves ta čas so otropili. Le redki prijatelji živali vedo, da spe nekatere živali tudi poleti. Ko pritisne poletna vročina, se zarijejo krokodili, kače in nekatere vrste rib v tropičnih krajih v blato, kjer počakajo, da mine najhujša vročina. Kakor se nekatere živali boje hudega mraza, tako se boje druge prehude vročine. S tem, da se zarijejo v blato, pa živali obvarujejo svoje telo, da ne izgubi preveč vlage, ki jo potrebuje za življenje. Cim pa začne zopet deževati, da se voda v rekah in močvirjih dvigne, priljezo živali zopet iz blata in nadaljujejo svoje normalno življenje.

Nemško-bolgarska skupnost

Kralj Boris je dal proslavi 24 letnice svojega vladanja posebno obeležje. Ostal ni v Sofiji, temveč se je odpeljal v glavno mesto Bolgariji na novo priključenih pokrajin Skoplje. Tja se je pripeljal dopoldne s svojim bratom princem Kirilom. Prebivalstvo Skoplja ga je navdušeno sprejelo. Z balkona oficirskega kluba je kralj Boris množico kratko nagovoril in se ji zahvalil za tople ovacije.

Po 24 letih je bil to prvi primer, da je kralj Boris posestil Skoplje. Pred 24 leti je bil tam s svojim očetom carjem Ferdinandom. Po svečanem sprejemu se je kralj Boris razgovarjal s prebivalci Skoplja kot svojimi stari znanci. Iz Skoplja se je odpeljal v Kumanovo, kjer ga je bolgarsko prebivalstvo tudi navdušeno sprejelo. Iz Kumanova se je pa povrnil v Sofijo.

V Sofiji je prisostvoval proti večeru istega dne svečani otvoritvi nove tehnične visoke šole. Med častnimi gosti so bili ministrski predsednik Filov, predsednik so-branja Kalkov, prosvetni, gradbeni in prometni minister ter mnogo drugih dostojanstvenikov. Proslava 24 letnice vladanja kralja Borisa je dala šefom mnogih držav povod za brzogovorne čestitke kralju Borisu.

Pogled v eno izmed italijanskih oporišč hidroavijonov

dolgo izkazovali magistratu hvaležnosti. Gledališče je bilo sezidano l. 1765, v dobi vlade Marije Terezije je pa magistrat že izgubil ložo. Slabo mestno gospodarstvo je zbudilo pozornost vlade in magistrat je dobil nadrejeno oblast, okrožni urad, ki je strogo gledal na prste mestni gosposki. Okrožni urad je zapovedal magistratu, da mora prodati vse svoje nepremičnine, ki so služile, kakor so očitali magistratom, predvsem obogatitvam mestnih svetovalcev. Med to premoženje so vsteli tudi magistratovo ložo v stanovskem gledališču ter jo prodali. Denar od prodaje lože je pa obeljal v deželni blagajni in kljub vsem pritiskom magistrata ga niso šli mestu v dobro. Tako so bila poslej zastopnikom mesta zaprta vrata v deželno gledališče, če že niso bili pripravljeni plačati vstopnine.

Slovaška delovna služba

O organizaciji in pomenu delovne službe na Slovaškem je govoril te dni v klubu inozemskih novinarjev v Bratislavi poloblaščenec vodje nemške državne delovne službe Prager, ki pomaga kot svetovalec organizirati slovaško delovno službo. Na Slovaškem je bila delovna služba ustanovljena z zakonom z dne 12. marca t. l. 250 organizatorjev je poselelo poseben tečaj, ki je trajal osem mesecev. V juliju so šli na delo. Razdelili so jih v skupine po 50 in jim poverili najprej nalogo poiskati primerne prostore. Zaenkrat je Slovaška pozvala na delovno službo 1000 mož, ki so bili razdeljeni v 5 oddelkov po 200. V enem oddelku so sami Nemci. Slovaška delovna služba je mišljena kot častna služba narodu. Njeni obvezniki so mladeniči v starosti 18 do 25 let pred nastopom vojaške službe. Mladino hočejo vzgojiti v prvi vrsti k narodni zavednosti, narašči skupnosti in pravilnemu pojmovanju dela. Zaenkrat traja delovna služba šest mesecev. Obvezniki bodo zaposleni pri osuševanju močvirij.

Poleg delovne službe ima Slovaška delovni zbor vojske, prostovoljno delovno službo Nemcem in delovno obveznost akademikov med počitnicami.

Spomenik nemškim vojakom v Bolgariji

Ganljiva svečanost pobratimstva med nemškimi vojniki in bolgarskimi kmeti se je vršila te dni na najvišjem vrhu pogorja Pirin, na El Tepe. Tam je padlo 14. maja 1941 v izpolnjevanju dolžnosti več nemških vojakov in sirašno prebivalstvo okoliških vasi je prispevalo iz svojih skromnih sredstev za njihov spomenik. Spomenik, ki je zelo lep, je bil oni dan svečano odkrit. Odkritju je prisostvovala bolgarsko in nemško vojaštvo ter mnogo bolgarskih kmetov. V imenu nemške vojske je položil na spomenik lep venec nekli nemški poročnik. List »Zora« zaključuje poročilo o odkritju spomenika z besedami: — Ta spomenik, postavljen po hvaležnem prebivalstvu pogorja Pirin nemškim vojakom na najvišji gori Bolgarije, bo večni spomin na bratstvo nemškega in bolgarskega naroda v orožju.

Zasačen slepar

Pri župniku neke vasi v okolici Budimpešte se je zgledal nedavno slepar, ki se je izdal za vladnega svetnika. Ponudil se je občni, da ji bo preskrbel mnogo živil. Zbral je vse živilske nakaznice in 7.000 pengő, češ, da bo kupil in dobavil za ta denar 20 metrkah stotov masti in 10 stotov moke. Od denarja je izročil v imenu nekega dobrobrčnega bogataša župniku 1.000 pengő za reveže, po tem je pa mirno odšel z ostalim denarjem in živilskimi nakaznicami. Polcija ga je pa kmalu izsledila in aretirala.

D. Du Maurier:

120

Prva žena

Roman

Sodnik je bil droban, prileten mož s ščipalnikom na nosu. Ko sem se polagoma in skrivaj razgledala, sem opazila več ljudi, ki so mi bili tuji. Srce mi je poskočilo, ko sem spoznala gospo Danversovo, ki je sedela nekoliko zadaj na desni, in zraven nje Jacka Favella, Rebekinega bratranca. Ta se je iztezal naprej, si podpiral brado z rokami in nepremično gledal sodnika, gospoda Horridgea. Še malo nisem pričakovala, da ga najdem tu. Kdo ve, ali ga je bil Maksim že videl...

Prav tedaj, je vstal James Tabb, tesar, in odgovoril na neko sodnikovo vprašanje.

»Da, jaz sem bil tisti, ki sem predelal jarnico gospe de Winter. Izprva je bila francoski ribiški čoln; gospa ga je bila kupila v Bretanji za košček kruha in ga poslala semkaj. Potem mi je naročila, naj ga predelam v majhno jadrnico za izlete.«

»Ali je bila že prej kdaj nevarnost, da se ne bi jadrnica prevrnila?« je vprašal sodnik.

»Ne: ko bi bilo kdaj govora o tem, bi bil gotovo zvedel od gospe de Winter. A ta je bila v vsem docela zadovoljna... vsaj meni je tako dejala.«

»Ravnanje z jadrnico je menda zahtevalo mnogo skrbi?«

»Pha... kadar je človek na morju, je zmerom dobro, da ima glavo na pravem mestu, tega ne tajim. A jadrnica gospe de Winter ni bila izmed tistih muhastih lupin, ki jih lahko vidite v Kerithu in ki jih ne morete niti za hip prepustiti slučajju. Bila je čvrsta ladjica, dobro je kljubovala morju in prenesla tudi nekaj vetra. Gospa de Winter je bila že nekaterekrat izplula ob slabšem vremenu, nego je bilo tisto noč. Kakopak! Takrat je bilo komaj trohico sape, ki je pihala v sunkih... Tako je, kakor sem zmerom trdil: ne gre mi v glavo in mi ne gre, kako se je mogla jadrnica ponesrečiti v taki noči.«

»A če je šla gospa de Winter, kakor domnevajo, v kajuto po plašč, da bi se ogrnila, in je izza rta nepričakovano buhnil veter, je to nemara vendarle zadostovalo, da se je jadrnica prevrnila?«

James Tabb je zmajal z glavo. »Ne, gospod sodnik,« je trmoglavno zadržal. »To se mi ne zdi mogoče.«

»A vendar se bojim, da je bilo tako,« je rekel sodnik. »Ne pravim, da bi bila gospa de Winter ali kdorkoli izmed nas kdaj domneval, da utegne biti vzrok nesreče kakšna malomarnost v vašem delu. Vi ste popravili ladjbo ob začetku sezone ter izjavili, da je v dobrem stanju, in to je tisto, kar sem hotel vedeti. Po nesreči je imela uboga gospa de Winter raztresen trenutek, ki je zadostoval, da se je čoln potopil in je ona izgubila življenje. Podobne nezgode so se že večkrat zgodile. In ponavljam: vas ne zadene nobena krivda, nikakor ne.«

»Ne zamerite, gospod sodnik, a to še ni vse,« je

rekel tesar. »Če dovolite, bi nekaj dodal.«

»Dobro, kar povejte.«

»Vidite, za tole gre. Lansko leto, po nesreči, sem imel nič koliko sitnosti z ljudmi, ki so se obregovali ob moje delo. Nekateri so me celo dolžili, da je gospa de Winter po moji krivdi pričela sezono s poškodovano ladjjo, ki je puščala vodo... Dve ali tri naročile sem izgubil zaradi tega. Stvar je bila krivična, a konec koncev je ležala jadrnica na dnu morja; kaj sem mogel storiti, da bi se opravičil? Potem pa je prišla ta nesreča s parnikom, ki nam je vsem v nedavnem spominu, in jadrnica gospe de Winter se je našla in je bila dvignjena na površje. Včeraj mi je dal kapitan Searle dovoljenje, da si jo ogledam; tako sem tudi storil. Hotel sem videti in se s svojimi lastnimi rokami prepričati, da mojemu delu ni kaj očitati, čeprav je bila jadrnica dalj ko dvanaest mesecev pod vodo.«

»Vaše želja je bila več kot razumljiva,« je rekel sodnik. »Upam, da vas je uspeh zadovoljil.«

»Da, zadovoljil me je. Kar zadeva moje delo, je bilo vse v redu. Na pontonu, kamor jo je bil dal dvigniti kapitan Searle, sem si jo ogledal od vrha do dna. Običajla je bila na peščenih tleh; vprašal sem potapljača, ki mi je potrdil. Kleči, ki je bila vsaj nekaj metrov v stran, se niti ni dotikala. Brez senčice kake poškodbe je ležala na pesku...«

Obmolnil je. Sodnik ga je osuplo pogledal. »Nu? Ali je to vse, kar nam imate povedati?«

»Ne, gospod sodnik,« je mož razvneto odvrnil.

»Ni vse. Kdo je zvrtil tiste luknje v deske? Če vam

pravim, da je bila najbližja kleč vsaj dva metra daleč... In razen tega ni bilo nobenih znamenj, kakor jih pusti udarec ob skalo. Bile so luknje. Napravljene s šiljastim orodjem.«

Nisem ga gledala. Zrla sem v tla. Pôd je bil pokrit z zelenim linoolejem.

Zakaj ni preiskovalni sodnik nič rekel? Zakaj je trajal molk tako dolgo? Ko je sodnik nazadnje izpregovoril, je imel njegov glas čudno oddaljen oddaljen zvok.

»Kaj hočete reči? Kakšne luknje so bile to?«

»Vsega skupaj so bile tri,« je tesar odgovoril. »Ena na desni, proti kljunu, v tleh kabine. Ostali dve sta bili druga tik zraven druge, bolj proti sredi. Tudi balast je bil načet. In to še ni vse... Zapornici sta bili odprti.«

»Zapornici? Kakšni zapornici?« je vprašal sodnik.

»Zapornici, kakšne zapirajo odtocene cevi umivalnikov ali stranišč, gospod sodnik. Na ladjji je bilo majhno stranišče z vsemi udobnostmi, zadaj v krmi pa majhna pomivalnica za kuhinjsko posodo. Oba odtoka, tako iz stranišča kakor iz pomivalnice, sta imela vsak svojo zapornico, ki je bila zmerom zaprta, ker bi bila drugače voda vdirla v ladjjo. In ko sem včeraj pregledoval jadrnico, sem našel obe zapornici odprti.«

Vročje je bilo, prevročje. Zakaj niso odprli okna? Toliko ljudi nas je bilo na tem temnem prostoru, kar preveč ljudi, in vsi smo dihalo isti zrak, vse nas je hotelo zadušiti...»